

Naslov izvornika:
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ

Prema izdanju:
ARISTOTELIS
ETHICA NICOMACHEA
Recogniviti brevisque adnotatione critica instruxit I. Bywater
MCMLXX

© za hrvatski prijevod
Hrvatska sveučilišna naklada 1992.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

17.01

ARISTOTELES

Nikomahova etika / Aristotel ; prijevod,
bilješke i rječnik nazivlja Tomislav Ladan. -
Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 1992.
- 360 str. ; 21 cm. (Filozofija, filozofski klasici ;
knj. 3)

Prijevod djela: Ethikà Nikomaheia / Aristoteles. - Usporedo tekst na grčkom i hrv. jeziku. - Bilješke i pogovor prevoditelja: str. 225-292. - Str. 262-292: Pogovor urednika / Filip Grgić. - Grčko-latinsko-hrvatski rječnik temeljnih pojmova ili nazivaka: 341-359. - Bibliografija: str. 293-300. - Kazalo.

1. Gl. stv. nasl.

920915086

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ

ARISTOTEL
NIKOMAKHOVA ETIKA

11 Πραότης δ' ἐστὶ μεσότης περὶ ὀργᾶς ἀνωρύμου δ' οὗτος V.
 τοῦ μέσου, σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄκρων, ἐπὶ τὸ μέσον τὴν
 πραότητα φέρομεν, πρὸς τὴν ἔλλειψιν ἀποκλίνουσαν, ἀνώ-
 ρυμον οὔσαν. ἢ δ' ὑπερβολὴ ὀργιλότης τις λέγοιτ' ἄν. 2
 30 τὸ μὲν γὰρ πάθος ἐστὶν ὀργή, τὰ δ' ἐμποιοῦντα πολλὰ καὶ
 διαφέροντα. ὁ μὲν οὖν ἐφ' οἷς δεῖ καὶ οἷς δεῖ ὀργιζόμενος, 3
 ἐτι δὲ καὶ ὡς δεῖ καὶ ὅτε καὶ ὅσον χρόνον, ἐπαινεῖται. πρῶτος
 δὲ οὗτος ἂν εἴη, εὔπερ ἡ πραότης ἐπαινεῖται. βούλεται
 γὰρ ὁ πρῶτος ἀτάραχος εἶναι καὶ μὴ ἀγεσθαι ὑπὸ τοῦ πά-
 35 θους, ἀλλ' ὡς ἂν ὁ λόγος τάξῃ, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπὶ

11. ἐστι δ' ὅτε] ἐτι δὲ K^b 15. τὸ φιλότιμον scripsi: τὸν φιλότιμον
 codd. 19. τῆς add. K^b 20. δὴ] δ' ὅτε M^b δ' οὖν K^b: οὖν L^b Γ:
 γοῦν H^a N^b 23. δὲ prius] δὲ ἢ K^b: fort. δὴ 25. τὸν] τὸ L^b
 M^b Asp. 26. post ἐστὶ add. μὲν Γ 27. τὸν μέσον Victorius
 32. καὶ ante ὡς om. K^b

V. Blagoćudnost je srednost u odnosu prema srdž- 11
 bi; budući je sredina bezimena, a gotovo su takve
 i krajnosti, smještamo blagoćudnost u sredinu,
 iako ona više naginje manjku, koji je bezimen.
 Suvišak bi se mogao nazvati rasrdljivost. Samo
 2 čuvstvo je srdžba, a izazivaju je mnoge i razli-
 3 čite stvari. Pohvaljuje se onaj tko se srdi na ono 30
 što treba, na one koje treba, kako treba, kad tre-
 ba i koliko vremena treba; takav će biti blagoću-
 dan, jer se blagoćudnost pohvaljuje. Blagoćudan
 čovjek teži biti neuznemiren i ne povodi se za
 čuvstvom, nego se srdi samo onako kako načelo
 35 nalaze, naime na takav način, na takve stvari i na

4 τοσοῦτον χρόνον χαλεπαίνειν ἁμαρτάνειν δὲ δοκεῖ μᾶλλον 1126^a
 ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν· οὐ γὰρ τιμωρητικὸς ὁ πρῶτος, ἀλλὰ μᾶλ-
 5 λον συγγνωμονικὸς. ἢ δ' ἔλλειψις, εἴτ' ἀοργησία τίς ἐστιν
 εἴθ' ὅ τι δὴ ποτε, ψέγεται. οἱ γὰρ μὴ ὀργιζόμενοι ἐφ' οἷς
 δεῖ ἡλίθιοι δοκοῦσιν εἶναι, καὶ οἱ μὴ ὡς δεῖ μῆδ' ὅτε μῆδ' 5
 6 οἷς δεῖ· δοκεῖ γὰρ οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδὲ λυπεῖσθαι, μὴ ὀργι-
 ζόμενός τε οὐκ εἶναι ἀμυντικὸς, τὸ δὲ προπηλακίζομενον
 7 ἀνέχεσθαι καὶ τοὺς οἰκείους περιορᾶν ἀνδραποδῶδες. ἢ δ'
 ὑπερβολὴ κατὰ πάντα μὲν γίνεται (καὶ γὰρ οἷσι οὐ δεῖ,
 καὶ ἐφ' οἷς οὐ δεῖ, καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ θάπτον, καὶ πλείω 10
 χρόνον), οὐ μὴν ἅπαντά γε τῷ αὐτῷ ὑπάρχει. οὐ γὰρ ἂν
 δύναιτ' εἶναι· τὸ γὰρ κακὸν καὶ ἑαυτὸ ἀπόλλυσι, κἂν ὀλο-
 8 κληρον ἢ ἀφόρητον γίνεται. οἱ μὲν οὖν ὀργίλοι ταχέως μὲν
 ὀργίζονται καὶ οἷς οὐ δεῖ καὶ ἐφ' οἷς οὐ δεῖ καὶ μᾶλλον ἢ
 δεῖ, παύονται δὲ ταχέως· ὁ καὶ βέλτιστον ἔχουσιν. συμ- 15
 βαίνει δ' αὐτοῖς τοῦτο, ὅτι οὐ κατέχουσι τὴν ὀργὴν· ἀλλ'
 ἀνταποδιδόασιν ἢ φανεροί εἰσι διὰ τὴν ὀξύτητα, εἴτ' ἀπο-
 9 παύονται. ὑπερβολῇ δ' εἰσὶν οἱ ἀκρόχολοι ὀξείς καὶ πρὸς
 10 πᾶν ὀργίλοι καὶ ἐπὶ παντί· ὅθεν καὶ τὸννομα. οἱ δὲ πικροὶ
 δυσδιάλντοι, καὶ πολλὸν χρόνον ὀργίζονται· κατέχουσι γὰρ 20
 τὸν θυμόν. πᾶντα δὲ γίνεται ὅταν ἀνταποδιδῶ· ἢ γὰρ
 τιμωρία παύει τῆς ὀργῆς, ἠδουὴν ἀντὶ τῆς λύπης ἐμποιοῦσα.
 τοῦτου δὲ μὴ γινομένου τὸ βᾶρος ἔχουσιν· διὰ γὰρ τὸ μὴ ἐπι-
 φανὲς εἶναι οὐδὲ συμπεῖθει αὐτοὺς οὐδεὶς, ἐν αὐτῷ δὲ πέφαι
 τὴν ὀργὴν χρόνον δεῖ. εἰσι δ' οἱ τοιοῦτοι ἑαυτοῖς ὀχληρότατοι 25
 11 καὶ τοῖς μάλιστα φίλοις. χαλεποὺς δὲ λέγομεν τοὺς ἐφ' οἷς
 τε μὴ δεῖ χαλεπαίνοντας καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ πλείω

1126^a 4. τὸ γὰρ μὴ ὀργίζεσθαι ἐφ' οἷς δεῖ ἡλίθιον δοκεῖ εἶναι Γ 5. οἱ
 om. K^b 6. γὰρ] δὲ Γ 10. θάπτον ἢ καὶ K^b 17. ἀποδιδό-
 σιν K^b Γ 20. ὀργίλοι K^b 21. ἀνταποδῶσιν Γ Asp. 25. fort.
 δεῖται

4 takvo vrijeme; i čini se da više griješi prema 1126 a
 manjku. Jer čovjek blage čudi nije sklon osveti,
 5 nego je prije sklon oprostiti. Međutim, manjak se
 kudi, bio on nekakva rasrdljivost ili pak štogod
 drugo. Naime, oni što se ne srde na one stvari
 na koje se treba srditi smatraju se ludima, kao i
 oni koji toga ne čine onako kako treba, kad treba 5
 6 i na ljude na koje treba. Čini se da takav niti
 išta osjeća niti pak čuti bol, i kako se ne rasr-
 đuje, nije kadar ni obraniti se, a otrpjeti uvredu
 nama nanesenu i prezir prema našincima nedvoj-
 beno je ropski.

7 Suvišak se zapravo javlja u svima tima (srditi
 se, naime, može na one na koje ne treba, zbog
 čega ne treba, više nego treba, prebrzo ili odviše 10
 dugo vremena), samo što se sve to ne javlja u
 istoj osobi. Zapravo ne bi ni moglo biti; jer zlo
 razara i sebe samo, i bude li potpuno, postaje ne-
 podnošljivo. Dakle, rasrdljivci se brzo rasrde i
 8 na one na koje ne treba i zbog čega ne treba i
 više nego treba, ali se brzo i prestaju srditi, što
 je njihova najbolja značajka. To im se događa jer 15
 ne zadržavaju svoju srdžbu, nego zbog svoje na-
 ggle čudi odmah uzvraćaju, a zatim se prestanu
 9 srditi. Po suvišku su i goropadnici nagle čudi i
 10 srde se na sve i u svakoj prigodi; otuda im i ime.¹
 Ogorčenici su neprimirljivi, i srde se dugo vreme-
 na, jer potiskuju svoj gnjev. Nakon odmazde
 gnjev prestaje; s kaznom nestaje srdžbe, te mje-
 20 sto bola nastaje užitak. Ne dođe li do toga, teret
 im ostaje, i kako se ne pokazuje, nitko ih od toga
 i ne odgovara, a treba vremena da se srdžba u
 sebi probavi. Takvi su ljudi najveća smetnja i se-
 25 bi samima i svojim najmilijima. Mučnima nazi-
 vamo one koji se srde na one stvari na koje ne
 treba, više nego treba i duže vremena, i ne smi-
 ruju se bez odmazde ili kazne.

χρόνον, καὶ μὴ διαλλαττομένους ἀνευ τιμωρίας ἢ κολάσεως.
 τῇ πραότητι δὲ μᾶλλον τὴν ὑπερβολὴν ἀντιτίθεμεν· καὶ 12
 30 γὰρ μᾶλλον γίνεται· ἀνθρωπικώτερον γὰρ τὸ τιμωρεῖσθαι·
 καὶ πρὸς τὸ συμβιοῦν οἱ χαλεποὶ χείρους. ὁ δὲ καὶ ἐν τοῖς 13
 πρότερον εἴρηται, καὶ ἐκ τῶν λεγομένων δῆλον· οὐ γὰρ
 ῥᾶδιον διορίσαι τὸ πῶς καὶ τίσι καὶ ἐπὶ ποίοις καὶ πόσον
 χρόνον ὀργιστέον, καὶ τὸ μέχρι τίνος ὀρθῶς ποιεῖ τις ἢ ἀμαρ-
 35 τάνει. ὁ μὲν γὰρ μικρὸν παρεκβαίνων οὐ ψέγεται, οὐτ' ἐπὶ
 τὸ μᾶλλον οὐτ' ἐπὶ τὸ ἥττον· ἐνίοτε γὰρ τοὺς ἐλλείποντας
 1126^b ἐπαινοῦμεν καὶ πρᾶους φαμέν, καὶ τοὺς χαλεπαίνοντας ἀν-
 δρώδεις ὡς δυναμένους ἄρχειν. ὁ δὲ πόσον καὶ πῶς παρεκ-
 βαίνων ψεκτός, οὐ ῥᾶδιον τῷ λόγῳ ἀποδοῦναι· ἐν γὰρ τοῖς
 καθ' ἕκαστα κἂν τῇ αἰσθήσει ἢ κρίσει. ἀλλὰ τό γε τοσοῦτον 14
 5 δῆλον, ὅτι ἡ μὲν μέση ἕξις ἐπαινετή, καθ' ἣν οἷς δεῖ ὀργι-
 ζόμεθα καὶ ἐφ' οἷς δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα,
 αἱ δ' ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις ψεκταί, καὶ ἐπὶ μικρὸν μὲν
 γινόμεναι ἡρέμα, ἐπὶ πλεόν δὲ μᾶλλον, ἐπὶ πολὺν δὲ σφό-
 δρα. δῆλον οὖν ὅτι τῆς μέσης ἕξεως ἀνθεκτέον. αἱ μὲν οὖν 15
 10 περὶ τὴν ὀργὴν ἕξεις εἰρήσθωσαν.

28. ἡ] ἢ καὶ K^b
 τοιοῦτον vulg.

1126^b 4. κἂν scripsi: καὶ codd. τοσοῦτον K^b:

- 12 Dočim blagoćudnosti više suprotstavljamo su-
 višak; češće je, a i ljudskije, tražiti odmazdu, ali 30
 je s mučnim ljudima gore zajednički živjeti.
 13 Ono što smo prije rekli jasno je i iz ovoga što
 sad govorimo: naime, nije lako odrediti kako, na
 koga, zbog čega i koliko vremena se treba srditi,
 i dokle tkogod čini pravo ili griješi. Onaj tko na- 35
 čini manji prijestup, bilo prema više bilo prema
 manje, taj se ne pokuđuje; jer katkad hvalimo
 one manjkave i nazivamo ih blagoćudnima, kat-
 kad opet one rasrđene nazivamo muževnima, bu- 1126 b
 dući su uzmožni vladati. Stoga nije lako pravilom
 odrediti koliko i kako treba prestupiti da bi se
 tkogod pokuđio; tu prosudba ovisi o pojedinom
 14 slučaju i poimanju. Ali jasno je barem to da
 je srednje stanje hvalevrijedno, kad se srdimo na 5
 one na koje treba, na ono zbog čega treba, kako
 treba i tako dalje, dok su suvišci i manjci pokud-
 ni, pomalo ako su u maloj mjeri, više ako su u
 povećoj, a veoma mnogo ako su u velikoj. Bjelo-
 15 dano je dakle da se treba držati srednjeg stanja.
 Nek je toliko dostatno što se tiče stanja koja su 10
 u odnosu prema srdžbi.